

NARODNI GOSPODAR

Glasilno Zadrुžne zveze v Ljubljani.

C. kr. poštno hranilnice šte. 64.846.

Telefon šte. 216.

Kr. ograde hranilnice šte. 15.649.

Člani „Zadrुžne zveze“ dobivajo list brezplačno. — Cena listu za nečlane po štiri krome na leto, za pol leta dve kroni, za četrt leta eno krono; za člane zvezinih zadrug po tri krome na leto. — Posamezna št. 20 vin.

Izhaja 10. in 25. vsakega meseca. Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. Rokopisi se ne vračajo. — Cene inseratom po 30 vinarjev od enostopne petit-vrste, za večkratno inseracijo po dogovoru.

Glavna skupščina Zadrुžne zveze v Ljubljani.

Za Zadrुžno zvezo in njene članice je bil zadnji občni zbor, ki se je vršil dne 27. decembra 1916, nekaj izvanrednega; prvokrat se je zborovalo brez dolgoletnega zadrुžnega voditelja, dr. J. E. Kreka.

Nema žalost je odsevala z obrazov mnogobrojnih zadrugarjev, ko je prvi podpredsednik g. prof. Bogumil Remeč govoril s predsedniškega mesta v slovo mrtvemu prvoboritelju jugoslovanskega zadrुžništva. Izvajal je: Pred vsem se moramo spominjati njega, ki je doslej vedno predsedoval Zvezinim skupščinam, njega, ki je 18 let načeloval Zadrुžni zvezi in vodil vso našo zadrुžno organizacijo, našega blagopokojnega dr. J. E. Kreka. Vsi poznamo njegova dela. Zadrुžništvo mu je bila srčna zadeva, posebno pa je ljubil Zadrुžno zvezo. Zidal je zadrुžništvu temelj in ga postavil na vseslovensko stališče. S tem je podal našemu narodu podlago za boljšo bodočnost. S svojo vstrajnostjo, neprimerno marljivostjo in globoko bistrumnostjo je spravil naše zadrुžništvo na visoko stopnjo. Zahteval je, da se pri zadrुžni organizaciji delaj nesebično; on sam se je tega načela tako držal, da je umrl kot revež. Vedno je gledal na to, da imej od zadrुžništva korist celota in ni dopuščal, da bi se bil kdo z zadrुžništvom okoriščal. Bil je kerub, ki je z gorečim mečem v roki podil koristolovstvo iz vrst zadrुžne organizacije.

Mnogokrat se spominjamo našega pokojnega predsednika in delajmo v njegovem duhu, po njegovih vzorih in navodilih. Potem bo naše zadrुžništvo cvetelo kakor je cvetelo pod njegovim vodstvom. Slava njegovemu spominu!

* * *

Splošne zadeve.

Nato predsednik na kratko oriše splošni položaj zadrुžništva v vojnem letu 1916. Lani se je bila vojna najbolj strašno razvila, posebno za nas Slovence.

Italijanske armade so stale že na meji kranjske dežele. Zadružni zvezi je nastala velika skrb; storila je vse potrebno, da spravijo zadruga svoje stvari na varno za slučaj kake nenadne, nujne sile. Teh načrtov pa hvala Bogu ni bilo treba izvajati. Paziti je morala tudi na naš denar, ki se je stekal v vedno večjih množinah. Treba je bilo gledati, da se denar vedno varno nalaga in da bi ne bilo pri naložbah preveč izgub. Posojilnice osobito ob meji imajo močno konkurenco in to okolnost je Zveza pri določevanju obrestne mere morala upoštevati, dasi je to storila v lastno škodo. V tem težavnem položaju nam je mnogo pomagala Gospodarska zveza, ki je za svoje obširne kupčije potrebovala precej kredita, katerega nam je visoko obrestovala, tako da smo koncem koncev še precej ugodno odrezali in se je izguba pri obrestni razliki precej znižala. Gospodarska zveza stoji na trdnih temeljih in razpolaga z znatnim lastnim premoženjem.

Vsled vojske so prišle mnoge zadruga v boljši položaj, zlasti one, ki imajo kaka posestva ali so imele še iz prejšnjih časov kaj blaga v zalogi. Zadružništvo se je torej v tem oziru dokaj utrdilo.

Razkol v zadružništvu.

Proti koncu lanskega leta so se vršili za Zadružno zvezo važni dogodki, ki so vplivali na našega pokojnega predsednika tako, da se mu je odtlej zdravje silno slabšalo. Pripravljali se je razkol v zadružništvu, ki se je v začetku l. 1917. tudi izvršil. To je dr. Kreka silno bolelo, kakor je sam ponovno tožil. Zadružni zvezi cepitev sicer ni prizadejala materijelne škode, velikanska pa je moralna škoda, ki jo je povzročil razkol. Ta cepitev je naravnost zločin nad enotno slovensko zadružno organizacijo, ker se je s tem zanesel vanjo provincializem, to je načelo, da naj se zadružništvo raztrga in organizira po posameznih deželah kakor so to že večkrat poskušali doseči naši narodni nasprotniki. Ta udarec je bil tako dalekosežnega pomena, da so se posledic ustrašili celo tisti, ki so prej razdirali; zato priporočajo sedaj ti krogi, da se mora slovensko zadružništvo zopet združiti in hočejo v ta namen sklicati zastopnike vseh slovenskih zvez na posvet, kako naj bi se ta načrt izvršil. Nastane pa seveda vprašanje, če so za tako združenje poklicani baš oni, ki so razdrli enotno organizacijo.

Kdo je zakrivil razkol? Dr. Krek ga ni povzročil, saj je vse potrpel, samo da bi preprečil ločitev. Pač pa je 3 mesece pred lanskim občnim zborom Zadružne zveze izjavil dr. Šusteršič, da je treba Zadružno zvezo ali osvojiti ali pa razbiti. Kje tiči vzrok za razkol, torej ni težko uganiti. Tudi po ločitvi je Zadružna zveza zavzemala lojalno stališče in je bila pripravljena, dati priliko posameznim strujam za sodelovanje na ta način, da bi se volilo v Zvezine organe po proporeu. Ta predlog pa so nasprotni krogi odklonili. Iz vsega poteka krize se je videlo, da tem krogom ni šlo za blagor zadružništva, ampak za utrditev političnega stališča gotovih oseb. Zadružna zveza se pa ne sme podajati na tako opolzko pot.

Od mnogih, ki so izstopili, se sedaj sliši, da izjavljajo, da so bili zapeljani. Lagalo se je namreč proti Zadružni zvezi strašno. Vse tiste govorice so

sedaj potihnile. Dokaz, koliko so bile vredne. Pozabile se pa niso in bo treba vse še primerno osvetliti.

Naloge bližnje bodočnosti.

Zadružna zveza stoji trdno in se bo razvijala naprej. Delalo se bo na to, da se v njenem okrilju zopet združijo zadruge, ki so odpadle. Stopili bomo v stik tudi z drugimi dobro mislečimi krogi in poizkušali ustvariti enotno zadružno organizacijo.

V bodočnosti bo treba gledati, da se snujejo aprovizacijske zadruge, da se na ta način otresemo oderuštva, ki bo tudi po vojski brez dvoma še zelo cvetelo. Tudi produktivnim zadrugam bo treba posvečati pozornost, ker bodo imele jako važno nalogo pri obnovitvi našega gospodarstva.

Pred vsem bo pa treba skrbeti, da bo v naši organizaciji dovolj razpoložljivih denarnih sredstev. V tistih časih, ko bo ponehala sedanja obilica denarja in bo treba izvrševati razne investicije in popravila, bo imela Zveza važno nalogo in bo morala z vso silo delati na to, da bo zmogla zahteve, ki se bodo stavile na njo.

Tem nalogam se bo morala Zveza posvetiti z vso vnemo. Govornik apelira na zborovalce, naj Zvezo v njenih prizadevanjih podpirajo.

Vseučiliški zaklad.

Delegat poslanec Jarc izvaja: V zadnjih dneh je krožila po listih vest, da je deželni odbor kranjski odpovedal Zadružni zvezi vseučiliški zaklad. Zadružna zveza je bila zatočišče za vse slovensko zadružništvo, ne samo kranjsko, in to je bil vedno njen ponos. Tistim zadrugam, ki so bile pasivne, je bilo treba priskočiti na pomoč ali potem zadružništva samega ali potem javnih zastopov. Ker je bil deželni zbor kranjski edini slovenski zastop, bili smo vsi edini, da je treba pomagati zadružništvu, ki je bilo vsled denarne krize v stiskah. Zadružni zvezi je torej sklenil deželni zbor odstopiti vseučiliški zaklad. V klubu poslancev S. L. S. je bilo takrat sklenjeno, da imej deželni odbor vpogled v knjige, a dr. Krek je odločno zastopal stališče, da se more ta načrt izvesti le tako, da ne bo trpela avtonomija Zadružne zveze, kar je tudi v klubu obveljalo in sicer tako, da velja ta sklep pro foro interno. Dr. Lampe pa je na lanskem občnem zboru trdil, da velja zanj le to, kar se je sklenilo pro foro externo in se je postavil na stališče mrtve črke. To, kar je klub soglasno sklenil, so utajili. Deželni odbor je sedaj, ko je odpovedal vseučiliški zaklad, prekorlačil svojo kompetenco, prekorlačil pa je svoj delokrog tudi s tem, da je v nasprotju s sklepi deželnega zbora priznal Zadružno centralo kot od dežele priznano osrednjo organizacijo.

Kranjsko deželno mesto za dobavo klavne živine je napravilo pri svojem poslovanju okoli 1 milijon kron čistega dobička, ker so znali kmeta pri nakupovanju živine tako dreti. Kaj so s tem denarjem napravili? Dogovorno z deželno vlado kranjsko se je deželnemu odboru odstopilo 500.000 K za t. zv. deželni garancijski zaklad. S tem denarjem so sedaj kupili nekaj zadrug. Zakaj se ni ta denar porabil za povzdigo živinoreje ali za živinsko zavarovalnico?

To postopanje deželnega odbora moram na skupščini javno osvetliti.

Ob tej priliki naj opozorim še na neko važno okolnost. Nam protivni denarni zavodi se pripravljajo na gospodarski boj proti Slovencem in že zbirajo kapital, hoteč se polastiti naše zemlje. Zadružništvo bo moralo takim pojavom posvečati posebno pozornost. Reševati slovensko zemljo pred tujci, bo ena najvažnejših nalog zadružne organizacije.

Predsednik Remeč pripomni k tem izvajanjem: Mogoče bodo naši nasprotniki izrabljali vprašanje vseučiliškega zaklada, češ da bo Zadružna zveza oškodovana in prikrajšana pri svojih dohodkih. Toda izjaviti moram, da Zadružne zveze nič ne boli povrnitev vseučiliškega zaklada. Koristi je imela od njega malo, ker je bila vseučiliški zaklad svoj čas prejela v obliki vrednostnih papirjev, pri katerih je bila vsako leto občutna kurzna izguba, ki smo jo morali leto za leto odpisovati. — Drugo vprašanje je ali je deželni odbor postopal pravilno, ko je odpovedal vseučiliški zaklad. O tem bo razsojal deželni zbor. Zanimivo je, kako se glasi utemeljevanje deželnega odbora. Kot vzrok n. pr. navaja, da mu na njegovo zahtevo nismo predložili revizijskega poročila Splošne zveze avstrijskih kmetijskih zadrug na Dunaju. Res mu ga nismo predložili, ker nima čisto nobene pravice zahtevati od nas tak spis. Umljivo pa je, zakaj ga je deželni odbor tirjal. Cel čas, odkar je bila sklenjena tozadevna pogodba, namreč ni deželni odbor izvršil pri Zvezi nobene revizije. Sedaj pa je naenkrat poslal kar tri gospode revidirat. Namen je bil prozoren in zato revizije nismo mogli dopustiti. Vseučiliški zaklad smo povrnili deželnemu odboru v polnem znesku. Zadružna zveza bo vedno varovala svojo avtonomijo.

Delegat župnik Bajec prosi, da naj se ovrže laž, s katero se je veliko operiralo, da so se namreč Štajerci izjavili, da bodo izstopili iz Zadružne zveze. Neka vodilna oseba od Zadružne centrale je zatrjevala pri neki konferenci: kakoral hitro se bomo organizirali mi Kranjci sami za se, bodo šli Štajerci svoja pota.

Delegat nadrevizor Pušenjak: Pred par dnevi sem izvedel, da obstoji načrt pritisniti na štajerske članice, da bi se pridružile neki drugi zvezi. Za to idejo stoji ista oseba kakor v slučaju, ki ga je omenjal župnik Bajec. Izjavljam, da se o ločitvi ni na Štajerskem nikdar govorilo. Zadnji dogodki so v nas utrdili prepričanje, da hodi Zadružna zveza po pravilni poti in smo se je še bolj tesno oklenili.

Nato predsednik odredi, da se preide na dnevni red.

Poročilo načelstva.

O delovanju načelstva za proteklo poslovno leto je poročal ravnatelj Evgen Legat sledeče:

Prvič stopim pred vas, da vam mesto bivšega prostovoljno odstopivšega ravnatelja Iv. Travnja podam kratko poročilo o poslovanju „Zadružne zveze“ v poslovnem letu 1916.

Leta 1916 je bilo po številu tretjo vojno leto. Da spopolnim poročilo g. predsednika, omenim nekatere stvari. Vojska in razmere, ki jih vojska prinese, so vplivale tudi na poslovanje „Zadružne zveze“ in njenih članic.

Med ljudstvom je bilo denarja vedno več, vloge v tekočem računu so naraščale, tako da so koncem leta dosegle vsoto 51 milijonov kron. Mnoge zadruge so dobile vrnjena posojila, prisiljene so bile velik del rezerv in odvišnega denarja založiti v vojna posojila. Vsled preobilih naložb so bile mnoge članice, kakor tudi Zveza sama primorane, misliti na znižanje obrestne mere, kar se je tudi izvršilo koncem poslovnega leta. — Znižali smo namreč s 1. januarjem 1917 obrestno mero od $4\frac{1}{2}\%$ na 4% in nudimo tako članicam še vedno jako ugodno obrestno mero, kajti mnoge banke dajejo le po $3\frac{1}{2}\%$, oziroma $3\frac{3}{4}\%$. Pri prejšnji obrestni meri „Zveza“ ni mogla ostati; računski zaključek kaže, da je imela pri obrestih v l. 1916. izgube nad 79.000 K.

Vsled preobilice denarja in vojnih razmer so tudi kurzne cene nekaterih vrednostnih papirjev padle, tako da se je poslovno leto mnogih članic kakor tudi „Zveze“ končalo z izgubo, katere pri „Zvezi“ — mimogrede omenim — tudi „dohodki“ znanega vseučilistnega zaklada niso mogli pokriti.

Misel na snovanje Zadružne banke se v letu 1916. ni opustila. O njej se je v načelstvenih sejah večkrat obravnavalo, ali gotovi krogi so njeno ustanovitev zavlačevali — in slednjič se je ustanovila privatna Ilirska banka, ki naj bi zadružni denar nase pritegnila, seveda brez primerne vpliva „Zadružne zveze“ na upravo nove banke. Nastala je vsled tega in pa ker „Zadružna zveza“ ni hotela deželnemu odboru izročiti revizijskega poročila, do katerega ni imel deželni odbor nobene pravice, napetost med posameznimi člani načelstva in nadzorstva. Odločiti je imel občni zbor! Ta se je vršil 30. decembra 1916., na katerem je bilo izvoljeno nadzorstvo, ki hoče edino in predvsem varovati koristi „Zadružne zveze“, oziroma zadružne organizacije. Toda o tem in nadaljnem razkolu v „Zadružni zvezi“ bo omenjalo poročilo za poslovno leto 1917.

Navzlic temu, da je bilo več uradnikov stalno mobiliziranih — nekateri so bili začasno oproščeni vojaške službe — se je ogromno delo v pisarni moglo vršiti kolikor toliko redno. Pomisliti je treba, da sta bili v tem poslovnem letu razpisani dve vojni posojili. IV. vojnega posojila se je po posredovanju „Zadružne zveze“ podpisalo 7,724.900 K in proti koncu leta se je začelo podpisovanje na V. vojno posojilo, katerega se je ob sklepu nabralo 15,163.600 K — ogromna vsota, katere ne bo mogoče več doseči. Koliko obračunov je bilo treba izvršiti, koliko dela je imelo uradništvo tudi izven uradnih ur, to si lahko predstavljate.

Delo v „Zvezi“ sami je narastlo, istotako tudi pri mnogih članicah, zlasti denarnih zadrugah. Te so redno, nekatere celo vzorno delovale, kakor je posneti iz revizijskih poročil. Samo v Istri in v krajih, ki so mejili na najbližje vojno ozemlje, so bile nekatere zadruge ustavile poslovanje. Knjige so bile shranjene pri „Zvezi“, vodili so se le najpotrebnejši zapisniki. To žalostno stanje, ko bi še dalje trajalo, bi bilo v veliko škodo zadružništvu. Ko je v zadnjem času sovražna nevarnost minila in se je fronta pomaknila daleč čez avstrijsko mejo, je bilo mogoče obiskati istrske zadruge in izvršiti pri nekaterih revizije. Knjige so se zadrugam vrnile, dala so se primerna navodila, tako da je sedaj upati na redno in uspešno delovanje. Mimogrede še to omenim, da bo kljub in-

trigam nekega iz službe postavno odpuščenega uradnika „Zveza“ vedno delala na uspešno delovanje istrskih zadrug in se ji ni bati kake izgube.

Medtem, ko so denarne zadruge vršile svojo dolžnost, so se tudi kmetijska in konsumna društva v vojski prav dobro obnesla. Ljudje so bolj kakor kdaj poprej spoznali njihovo veliko korist. To spoznanje bo treba po vojski izrabiti in komzumna društva izpolniti.

Produktivne zadruge so pa vsled vojske deloma mnogo trpele, ker jim je manjkalo surovin in ker je bilo njihovo izučeno osebje poklicano pod orožje. Treba bo mnogo dela, da se po vojski vzpostavijo pri teh zadrugah normalne razmere.

Zadružna zveza je poleg denarnega poslovanja, podpisovanja vojnega pososila pomagala svojim članicam tudi s pregledovanjem in sestavljanjem računskih zaključkov, dajala svete v raznih pravnih zadevah in je jemala v shrambo tudi vrednostne papirje, zlasti vojnih posojil svojih članic, pa tudi mnogih strank. — (Mimogrede omenim, da znaša vrednost pri Zvezi shranjenih vrednostnih papirjev članic sedaj okroglo 5 milijonov kron.)

V poslovnem letu 1916. se je izvršila revizija Zadružne zveze potom Splošne zveze avstrijskih kmetijskih zadrug na Dunaju. Revizijsko poročilo se je prebralo na občnem zboru 30. decembra 1916., zato o tem odpade letos vsak razgovor.

Revizije in organizatorično delo.

Revizijsko delo je v letu 1916. zelo zaostalo, razvejan na Štajerskem. Vzroki so: pomanjkanje revizijskih moči, težave v potovanju, doma pa ogromno delo v knjigovodstvu, s korespondenco in z vojnimi posojili. Kaj bi bilo Zvezi v večjo korist, da je imela toliko posla z vojnimi posojili ali da bi se bolj gledalo na redno poslovanje članic in se bolj izvrševale revizije, zlasti v Istri, tega ne bom tu dalje razpravljaj.

Na Kranjskem se je izvršilo 9, na Štajerskem 60, na Koroškem 3, skupaj 72 revizij.

Računskih zaključkov se je v pisarni sestavilo 29. Pri zadrugah se je sestavilo 23 zaključkov. Pregledalo, oziroma popravilo se je v pisarni 41 rač. zaključkov. Pri pododboru v Mariboru pa se je sestavilo, oziroma pregledalo nad sto računskih zaključkov, t. j. skoro vsem štajerskim zadrugam.

Okrožnic je Zveza razposlala 9 v 3186 izvodih.

Predavanj o priliki občni zborov je imel g. nadrevizor Pušenjak 14.

Došlih dopisov je sprejela Zveza v Ljubljani 13.347.

Knjigovodstvenih vknjižb je bilo nad 12.000. Dopisi Zveze, oziroma odgovori na razna vprašanja (korespondenca) je dosegla število 8800.

Širši odbor je imel 1 sejo.

Načelstvo je imelo 24 sej, pri katerih so se obravnavale razne tekoče zadeve. Skupni seji načelstva in nadzorstva sta bili dve.

Zadružna zveza je bila v poslovni zvezi tudi z Goriško zvezo gospodarskih zadrug in s Centralno posojilnico iz Gorice, ki sta imeli svoje uradne prostore

v Zvezini hiši. Poleg tega je v Zvezinem posloplju poslovala Posredovalnica za goriške begunce.

Poročilo nadzorstva.

Poročal je predsednik nadzorstva profesor Franc Verbič:

Nadzorstvo je imelo v l. 1916. 10 sej, poleg teh pa še 2 skupni z načelstvom. V skupnih sejah so se obravnavale važnejše zadeve, n. pr. ustanovitev združne banke, oz. udeležba pri subskribciji delnic Ilirske banke i. t. d.

Med redno se ponavljajoče posle nadzorstva je spadalo pregledovanje blagajne in poslov v knjigovodstvu. Bilanco sta pregledala dva člana nadzorstva natančno, primerjala vse postavke s knjigami in poročala o njej v seji, na kar se je šele odobrila. Vedno smo posvečali največjo pažnjo gospodarstvu pri Gospodarski zvezi, naši največji članici. Ker so se širile od nam neprijaznih ljudi razne vznemirljive govorice, je nadzorstvo zahtevalo, naj se izvrši revizija Gospodarske zveze po revizorju Splošne zveze kmetijskih zadrug na Dunaju, dasi je Zadružna zveza za tako revizijo že sama kompetentna. Revizija, o kateri je poročilo prav ugodno, se je izvršila letošnje poletje ter se bo o njej poročalo na prihodnjem občnem zboru, ko se bo obravnaval računski zaključek za l. 1917. Da je imelo nadzorstvo boljši vpogled o stanju Gospodarske zveze, udeležil se je njegov zastopnik inventure koncem l. 1916., isto se bo zgodilo tudi letos. Da bi bil kredit pri Gospodarski zvezi tudi formalno zavarovan, zahtevalo je nadzorstvo letos, da zastavi Gospodarska zveza kot garancijo za izposojeni ji denar vse nepremično imetje. Gospodarska zveza se s to zahtevo popolnoma strinja ter se bo v najkrajšem času izvršila. Tudi pri Mlekarski zvezi sta pregledala knjigovodstvo in skladišča 2 člana nadzorstva; knjigovodstvo, ki je vsled prenizkega števila uradništva bilo v prvi polovici l. 1916. nekoliko zaostalo, je bilo v drugi polovici l. 1916. popolnoma izpopolnjeno in je sedaj v lepem redu.

Pri sejah se je tudi redno poročalo o došlih revizijskih poročilih.

Da vlada pri vsem poslovanju Zadružne zveze lep red, je poleg marljivega našega uradništva tudi zasluga našega novega ravnatelja, ki se je takoj uživel v vse posle, spadajoče v njegov delokrog. To mu je bilo tem lažje, ker je pripadal že več let preje najmarljivejšim članom nadzorstva. Imam vtis, da je za dobro poslovanje pri Zadružni zvezi pred vsem merodajno dejstvo, da ravnatelj in uradništvo ne opravljajo poslov le zgolj formalno, kot plačani delavci, marveč da je vsak pri delu z vsem srcem in da mu je splošen procvit Zveze prva želja. — Z željo, da bi bilo tako tudi v bodoče, končam.

Poročilo načelstva in nadzorstva se je po daljši debati, pri kateri so govorili delegatje Karol Škulj, predsednik Gospodarske zveze Al. Markež, ravnatelj Legat, kaplan Dolenc in podpredsednik prof. Remec, soglasno odobrilo.

Računski zaključek za l. 1916.

Iz poročila v denarnem poslovanju v l. 1916. navajamo samo sledeče važnejše postavke:

Vlog v tekočem računu se je tekom leta vložilo vsega skupaj 57,841.932·19 K, izplačalo pa 29,398.456·50 K. Stanje vseh vlog koncem leta 1916. je znašalo 54,159.723·78 K.

Vseh kreditov se je tekom l. 1916. izplačalo 36,462.051·24 K, povrnilo pa 31,451.507·40 K. Stanje vseh kreditov koncem leta je znašalo 17,214.382·48 K.

Bančni račun izkazuje naložb koncem leta 34,940.966·28 K.

Vsota aktiv znaša 54,798.874·27 K.

Vplačanih deležev je bilo 366.360 K, rezervni zakladi pa so znašali 214.175·76 K, tako da izkazuje zavod lastnega premoženja 580.535·76 K.

Celotni promet je znašal 373,203.236·40 K.

Poslovni uspeh izkazuje izgube 16.538·04 K, katero je povzročilo pred vsem nepovoljno obrestovanje odvišnega denarja. Zavod je izplačal članicam 79.077·92 K več obresti nego jih je prejel sam. Kurzna izguba vrednostnih papirjev je znašala 25.890·78 K.

Občni zbor je računski zaključek soglasno odobril in sklenil, da se poslovna izguba per 16.538·04 K odpiše od splošnega rezervnega zaklada.

Število včlanjenih zadrug je znašalo 585; med letom je na novo pristopilo 5 zadrug, odpadlo pa tudi 5. Po deželah Zvezinega okoliša odpade na Kranjsko 326 članic, na Štajersko 120, na Koroško 43, na Goriško 6, Trst in okolico 6, na Istro 80, na Dalmacijo 4. Med njimi je bilo največ kreditnih zadrug, namreč 358 (in sicer 35 šulcejev in 323 rajfajzovk), kmetijskih, gospodarskih in konsumnih društev 62, živinorejskih 60, mlekarskih 40, strojnih 30, vinarskih in kletarskih 6, stavbinskih 5, obrtnih 10, raznih 8, in 3 osrednje zadruge.

Volitve.

Mesto odstopivših odbornikov Iv. Traven, Ant. Belec, Fr. Jaklič, Iv. Bešter in Josip Šiška, mesto umrlih odbornikov dr. J. E. Krek in Iv. Mahulja, dalje mesto odbornikov, katerim je triletna doba že potekla, t. j. dr. Ant. Korošec, Josip Grašič in Fr. Demšar, so se z vsklikom izvolili v odbor gg.:

Fr. Demšar, drž. in dež. poslanec, Češnjica pri Železnikih.

Jos. Grašič, duh. svetnik in župnik, Beram (Istra).

Gustav Koller, duh. svetnik in župnik, Podraga pri Vipavi.

Dr. Ant. Korošec, drž. in dež. poslanec, Maribor.

Evg. Legat, mestni katehet v Ljubljani.

Ant. Pirnat, župan, Homec.

Jernej Podbevšek, župnik, Kostanjevica.

Dr. Lovro Pogačnik, drž. poslanec, Ljubljana.

Janez Štrcin, posestnik, Kaplja vas pri Komendi.

Valentin Zabret, župnik, Št. Vid nad Ljubljano.

V nadzorstvo so se z vsklikom izvolili gg.:

Jakob Fatur, kaplan v Radovljici.

Dr. Josip Jerič, odvetniški kandidat v Ljubljani.

Konrad Texter, duh. svetnik in župnik v Višnjigori.

mesto izstopivših članov nadzorstva Ant. Cerar, Evg. Legat in Janez Piber.

* * *

S tem je bilo razpravljanje in sklepanje zaključeno.

Predsednik prof. Remec je sklenil zborovanje s pozivom na navzoče zadrugarje, da naj odhajajoč vzemo s seboj zavest, da bo Zadružna zveza ostala trdna in da bo vstrajala na začrtani poti, zlasti sedaj, ko so se preprečile proti njej vse grde nakane. Zveza bo morala gledati, da dobi zopet stik s tistimi zadrugami, ki so zapeljane lani izstopile. Treba pa se je zavedati, da je na gospodarskem polju težko lečiti rane in zato bo treba velikega samozatajevanja. Ker pa hočemo delati le v korist zadrugištvu, bomo morali biti prizanesljivi in osebnosti bodo morale stopiti v ozadje.

Nekaj o vojnih posojilih.

Že lani smo bili opozorili (Narodni gospodar z dne 10. julija 1917, št. 31) zadruge na odlok finančnega ministrstva z dne 30. maja 1917, št. 67.962/16, s katerim se je Splošni zvezi avstrijskih kmetijskih zadrug na Dunaju naznanilo, da finančno ministrstvo ne ugovarja, če kmetijske zadruge in njihove zveze postavijo titre izza leta 1914. izdanih vojnih posojil v letne račune po nabavni ceni, ne glede na oficijelne kurzne cene, ki bi bile morda v bodoče nižje kakor nabavne cene. Z nabavnimi cenami stavljati papirje vojnih posojil v bilanco je po tem odloku dovoljeno za one letne račune, ki padejo celotno ali tudi le deloma v čas do vštetega koledaričnega leta 1926.

Kmetijskim zadrugam in posojilnicam je torej dovoljeno, da potom lastnega podpisa nabavljene titre vojnih posojil stavijo v bilanco po nabavni ceni, t. j. za vsakih nominalnih 100 K:

I. vojno posojilo	znesek	K	96·875
II. " "	" "	" "	94·75
III. " "	" "	" "	93·10
IV. vojno posojilo			
a) 40 letno	" "	" "	92·50
b) zakladnice	" "	" "	95—
V. vojno posojilo			
a) 40 letno	" "	" "	92—
b) zakladnice	" "	" "	96—
VI. vojno posojilo			
a) 40 letno	" "	" "	92—
b) zakladnice	" "	" "	93·50

VII. vojno posojilo

- a) 40 letno znesek K 92.—
 b) zakladnice " " 94.—

Bolj previdno in iz bilančnega stališča tudi bolj pravilno pa je papirje vojnih posojil postaviti račun za l. 1917, po cenilni vrednosti, kakršno je določila dunajska borzna zbornica po stanju 31. decembra 1917. Po tej cenitvi je koncem l. 1917. znašala vrednost posameznih vojnih posojil za nominalnih 100 K:

I. vojno posojilo . . .	K 99.75
II. " " . . .	" 94.—
III. " " . . .	" 90.75
IV. a) 40 letno . . .	" 91.25
b) zakladnice . . .	" 94.75
V. a) 40 letno . . .	" 90.75
b) zakladnice . . .	" 95.50
VI. a) 40 letno . . .	" 90.75
b) zakladnice . . .	" 92.50
VII. vojno posojilo . . .	nabavne cene,

ker je bilo to vojno posojilo ob zaključku leta še le v subskripciji in se torej še ni moglo z njim na borzi trgovati.

Kuponi vojnih posojil zapadejo v plačilo pri posameznih vrstah:

I. vojno posojilo	1. aprila	in 1. oktobra.
II. " "	1. maja	" 1. novembra.
III. " "	1. januarja	" 1. julija.
IV. " "	1. junija	" 1. decembra.
V. " "	1. junija	" 1. decembra.
VI. a) 40 letno	1. aprila	" 1. oktobra.
b) zakladnice	1. maja	" 1. novembra.
VII. vojno posojilo	1. februarja	" 1. avgusta.

Pri obligacijah po 50 K se izplačujejo kuponi samo celoletno.

Kuponi naj se pravočasno odrežejo in vnovčijo, da zadruga ne gubi po nepotrebnem obresti. Ako ni v bližini davčnega urada ali ako se domači poštni urad brani vnovčiti kupone, se lahko pošljejo Zvezi, ki jih vnovči brez vsakega odbitka in dotične zneske vpiše članicam v dobro. Zapadle, še ne vnovčene kupone je ali vpisati v blagajničnem dnevniku kot gotovino v blagajni zadnjega dne leta ali pa se lahko postavijo v bilanco med aktiva kot posebna postavka.

Delokrog, pravice in dolžnosti nadzorstva.

Delokrog, pravice in dolžnosti nadzorstva določa združni zakon v § 24.

Pri določevanju razmerja med načelstvom kot upravljajočim, in nadzorstvom kot kontrolnim organom se drži naš združni zakon načela, da je strogo ločiti

funkcije obeh organov. Nadzorstvo se ima ob izvrševanju svoje naloge omejiti na to, da kontrolira delovanje načelstva, da se v to svrho informira o poteku poslovanja in da pregleduje uspeh poslovanja. Sodelovanje pri funkcijah, ki so odkazane načelstvu, mu ne pristojata, ker je vodstvo združnih poslov poverjeno načelstvu, dočim je nadzorstvo od vodstva teh poslov principijelno izključeno.

Ta dosledna ločitev kompetence obeh organov, ki jo obsegajo tozadevne določbe združnega zakona, ima namen, omogočiti kar najbolj nepristransko in objektivno kontrolo nadzorstva nad delovanjem načelstva.

To nadzorovanje obsega po zakonu zlasti sledeče funkcije:

1. Pravico in dolžnost, poučiti se natančno o tem, kako poteka združno poslovanje, pregledovati knjige in spise, preiskovati stanje blagajne, zahtevati od načelstva, uradništva in združnih pooblaščenecv potrebna pojasnila in sploh ukreniti vse, ker je potrebno za pravilno izvrševanje nadzorovalne službe.

2. Pravico in dolžnost, pregledati račune, ki jih predloži načelstvo o posameznih poslovnih dobah, bilance in predloge o porabi čistega dobičba.

3. Pravico in dolžnost, vsako leto poročati občnemu zboru o uspehu tega pregledovanja.

4. Pravico in dolžnost, kakor hitro se mu zdi potrebno, odstaviti člane načelstva, uradnike in pooblaščenecv zadruga, in sicer začasno, dokler o tem ne odloči občni zbor, ki se ima kar najhitreje sklicati.

5. Pravico in dolžnost, sklicati občni zbor, kadar se mu zdi to potrebno v interesu zadruga.

Iz tega opisa je razvidno, kakšen delokrog določa združni zakon nadzorstvu, kakšne pravice mu daje in kakšne dolžnosti nalaga. Zastopstvo zadruga leži izključno v rokah načelstva, kontrola je pa pridržana nadzorstvu. Če stori načelstvo kaj, iz česar nastane zadrugi škoda, ga lahko nadzorstvo odstavi, drugih sredstev mu zakon ne daje na razpolago.

V kakem konkretnem slučaju so mogoči dvomi, kje neha nadzorovanje in kje se pričenjajo trgovske dispozicije in se potem prično prepiri o kompetenci. V takih primerih je treba, da oba organa, načelstvo in nadzorstvo, postopata s potrebno uvidevnostjo in taktom, pri čemer je imeti pred očmi korist zadruga.

Aprovizacija v zadrugah in pridobninski davek.

V vojnem času so se mnoge zadruga bavile z aprovizacijskimi posli. Pri tem seveda svojega obratovanja niso mogle omejevati na lastne člane, ampak so morale delati tudi z nečlani. Kajti drugače bi svojega namena z aprovizacijskimi posli ne bile mogle doseči.

Večina zadruga pa ima v svojih pravilih določbo, da obsega njihovo delovanje samo lastne člane. Ker so poslovale v aprovizacijskih stvareh tudi z nečlani, so torej prekoračile svoj delokrog in prišle navskriž s tozadevnimi določbami svojih pravil. To nasprotje je seveda samo navidezno in obstoji le

tedaj, če se postavimo na stališče mrtve črke. Življenje v sedanjih težkih časih ne pozna in ne sme poznati takih malenkostnih pomislekov. Pač pa jih pozna — davčna oblast.

Kakor znano, uživajo po zakonu o osebnih davkih tiste zadruge, ki omejujejo svoje obratovanje po pravilih in dejansko na lastne člane, glede pridobninskega davka posebne ugodnosti (pogodovane zadruge). Te ugodnosti obstoje poglavitno v tem, da se te vrste zadrugam sploh ne predpiše pridobninski davek, ako je njihov čisti dobiček (obdavčbena podlaga) manjši nego 1200 K; če je večji, se sicer obdavči, toda z manjšimi odstotki, kakor pri drugih zadrugah, ki delajo z nečlani. Ker so pogodovane zadruge v slučaju, da so izvrševale aprovizacijske posle, delale tudi z nečlani, so jim davčne oblasti odrekle vse davčne ugodnosti in jim odmerile pridobninski davek po najvišjih odstotkih.

Zadruga, ki je v interesu splošnosti opravljala aprovizacijske posle, naj torej za svoje nesebično delo dobi nagrado v obliki povišanega davka.

Da se krivica popravi, je organizacija kmetijskih zadrug zahtevala od finančnega ministrstva, naj potem posebne naredbe odredi, da se tistim zadrugam, ki so se bavile z aprovizacijskimi deli, puste dosedanje davčne olajšave, čeprav so v aprovizacijskih zadevah obratovale tudi z nečlani. Ta zahteva se je stavila že v juniju l. 1916. Odgovora pa ni bilo nobenega, tako da je bilo treba l. 1917. zahtevo še dvakrat ponoviti. Slednjič je vendar izšel odlok c. kr. finančnega ministrstva z dne 27. oktobra 1917, št. 45.869/16 na finančna deželna ravnateljstva, v katerem se je vsaj deloma ustreglo označenim željam kmetijskih združnih organizacij.

Odlok se glasi:

„O davčnopravnem postopanju s pridobitnimi in gospodarskimi zadrugami, ki imajo poleg svojih v pravilih določenih poslov, glede katerih so dani predpogoji za oproščenje za pridobninskega davka v smislu § 84, črka e) in f) zak. o oseb. davkih, oziroma ugodnejše postopanje po § 85 zak. o oseb. davkih, po oblastvenem pozivu skrbeti za aprovizacijo vojske in civilnega prebivalstva in izvršujoč to delovanje raztegnejo svoje poslovanje tudi na nečlane, se ravnateljstvu sledeče naznanja:

Ako označene zadruge glede zadnje imenovane poslovne panoge vodijo posebne račune in jih predlože davčni oblasti, je donos, ki se ima ugotoviti po splošnih predpisih, obdavčiti po davčni postavki § 100, odst. 12, zakona o osebnih davkih, dočim je uspeh § 84, črka e) in f), oziroma § 85 zakona o osebnih davkih odgovarjajočega poslovanja oprostiti pridobnine, oziroma je z njim ravnati pogodovano po § 85 zakona o osebnih davkih. Za take zadruge pa, ki ne predlože omenjenih posebnih računov, ima glede donosa iz vsega podjetja veljati davčna postavka, določena v § 100, odst. 12 zakona o osebnih davkih.

Navedene davčne olajšave pa so vezane na pogoj, da so se taka postranska opravila pričela in nadaljevala le pod pritiskom sedanjih izrednih razmer.

Že izvršene, s tem odlokom se ne strinjajoče odmeritve je na prošnjo strank reasumirati.“

Iz besedila tega odloka je razvidno, da finančna uprava stavi za dosego davčnih olajšav pri navedenih zadrugah tak pogoj, da ga večinoma ne bo možno izpolniti. Zadruga namreč o aprovizacijskih poslih niso vodile posebnih računov, na podlagi katerih bi se mogel sestaviti račun izgube in dobička posebej ravno za te posle in poseben račun o njegovem navadnem poslovanju. Finančna oblast je tudi v tem primeru pokazala svojo staro naravo, da na eni strani daje, na drugi pa takoj jemlje. Tako je volk sit in ovca cela.

Vestnik Zadružne zveze.

Načelstvo Zadružne zveze v Ljubljani se je v odborovi seji dne 27. decembra 1917 konstituiralo sledeče: predsednik: dr. Ant. Korošec, drž. in dež. poslanec, Maribor; I. podpredsednik: Bogumil Remec, c. kr. profesor v Ljubljani; II. podpredsednik: Matija Kump, c. in kr. stotnik v p. v Ljubljani; načelstveni ravnatelj: Evgen Legat, mestni katehet v Ljubljani; prisledniki: Janko Jovan, ravnatelj vojnega žitnega zavoda v Ljubljani, dr. Josip Hohnjec, profesor bogoslovja v Mariboru, Franc Smodej, urednik v Celovcu.

Hranilnica in posojilnica v Komendi je kot prva zapustila Zadružno centralo in se je zopet pridružila Zadružni zvezi, ki je najmočnejša osrednja zadružna organizacija na slovanskem jugu. Upamo, da bodo tudi druge izstopivše zadruga kmalu izpregledale frivolno igro, ki se je uganjala z združništvom in da bodo potem izvajale konsekvence.

Obrestna mera. Od raznih zadrug prihajajo Zvezi vprašanja, ali bo morda znižala obrestno mero za vloge. Dotičnim zadrugam se je v vsakem slučaju posej odgovorilo, tem potom pa obveščamo tudi druge članice, da obrestne mere za enkrat ne nameravamo znižati. Če bodo razmere tako nanesele, da bomo morali sedanjo obrestno mero znižati, se bo to p. n. članicam v zadostnem času poprej naznanilo, da bodo mogle v lastnem poslovanju pravočasno vse potrebno ukreniti. S tem pa ni rečeno, da Zveza priporoča včlanjenim posojilnicam obdržati sedanjo mero napram

njihovim vlagateljem. Kjer krajevne razmere dopuščajo, posojilnice lahko znižajo obresti za hranilne vloge.

Plačevanje neposrednih pristojbin. Istrske rajfajzenske posojilnice so sprejele od c. kr. urada za odmero pristojbin v Trstu poziv, da morajo plačati neposredne pristojbine od l. 1912, oziroma od l. 1913 dalje.

Opozarjamo torej posojilnice rajfajznovke znova, da so po zakonu z dne 3. januarja 1913, drž. zak. št. 5 (člen II, drugi odstavek) oproščene plačevanja neposrednih pristojbin kreditne zadruga, katerih pravila odgovarjajo zahtevam zakona z dne 1. junija 1889, drž. zak. št. 91, t. j. posojilnice rajfajznovega ustroja, ki uživajo davčno prostost in pristojbinske olajšave.

Ta zakon iz l. 1913 je dobil veljavnost za nazaj in velja že od 1. januarja 1912 dalje, tako da se neposredne pristojbine od rajfajznovk tu za l. 1912 ne morejo zahtevati.

Prizadete posojilnice torej opozarjamo da jim neposrednih pristojbin ni treba plačati.

Zadružna zveza se je v interesu včlanjenih posojilnic obrnila do c. kr. urada za odmero pristojbin v Trstu s posebno vlogo, v kateri je pojasnila pravni položaj te zadeve.

Listnica uredništva. Zaradi ogromnih ovir v tiskarski obrti je tudi našemu listu onemogočeno, da bi redno izhajal. P. n. naročnike prosimo, naj upoštevajo te izredne razmere in naj imajo potrpljenje.

Zadružni pregled.

Prva žrebljarska in železoobrtna zadruga v Kropi je z ozirom na velike zasluge, katere si je pridobil pokojni dr. Janez Evang. Krek kot predsednik Zadružne zveze v prid te zadruge, sklenila darovati za njegov spomenik vsoto 200 K in napraviti posebno ustanovo z imenom „Dr. Janez Ev. Krekova prva ustanova“. V ta namen je zadruga založila znesek 10.000 K, katerih obresti se bodo vsako leto razdelevale med vredne in potrebne učence še živih ali umrlih članov zadruge, ki so dovršili ljudsko šolo s povoljnim uspehom ter se hočejo izobraževati v trgovskih, obrtnih ali tehničnih strokah. Ustanovo uživajo do popolne šolske izobrazbe.

Ta vzorna zadruga, ena najlepših, kar jih je na Slovenskem, je s tem svojim činom na lep način izkazala hvaležnost svojemu dobrotniku, dr. J. E. Kreku, ki si je posebno v prejšnjih časih, ko je šlo zadrugi še bolj trda, veliko prizadeval za njen prospeh.

Rentabilitetni pribitek in zadruge: V zadružnih krogih je bilo opetovano čuti hude pritožbe o uvedbi rentabilitetnega (donosnostnega) pribitka k pridobninskemu davku. Tudi naš list je večkrat grajal, da se pri obdavčenju neopravičeno postavljajo zadruge z majhnim lastnim kapitalom v enako vrsto s podjetji, ki imajo močno lastno glavnico, zlasti z akcijskimi družbami. Splošna zveza avstrijskih zadrug je vložila na parlament in na vlado spomenico, v kateri je obrazložila pritožbe kmetijskih zadrug, ki se jim je rentabilitetni pribitek doslej odmerjal po ravno tistem merilu kakor kapitalističnim zavodom in družbam. Pritožba je imela vsaj deloma uspeh. Vladin zastopnik je namreč pri posvetu pododseka za direktne davke, ki ga je izvolil finančni odsek, izjavil, da vlada uvaža ugovore in pomisleke, ki se nanašajo na rentabilitetni pribitek; zato da bo rentabilitetni pribitek k pridobninskemu davku opustila za pogodovane zadruge, t. j. za take zadruge, ki po svojih pravilih in dejansko omejujejo delovanje na lastne člane.

Kletarske zadruge proti novemu vinskemu davku. V Bocnu so zastopniki vseh nemškotirolskih kletarskih in vinarških zadrug, ki štejejo nad 1000 vinogradnikov, nastopili proti namerovanemu vinskemu davku, ki bi v predlagani obliki močno oškodoval domačo vinsko produkcijo. Država sicer nujno potrebuje novih dohodkov in zato se tudi višjemu obdavčenju vina ne more ugovarjati, toda to se more zgoditi le tedaj, če se primerno bolj obdavčijo tudi druge pijače, ki delajo vinu konkurenco. Nameravani davek 32 K od hektolitra brez razlike na kakovost vina se pa mora označiti kot neprimerno visok in nepravičen. S tem bi se dosedanje obdavčenje povišalo skoro za 100 odstotkov. Neizogibna posledica bo, da bo konsum vina padel in da bo vsled tega nazadovala tudi vinoreja. Pomisliti je treba, da je vinarstvo že tekom vojske silno trpelo, ker se vinogradi niso pravilno obdelovali in ker je manjkalo zadostnih obrambnih sredstev proti trtnim škodljivcem. Zastopniki zadrug so zahtevali, če se že naloži davek na vino, naj se ta davek ne naloži pridelovalcem. Vinorejci plačujejo že tako najvišji zemljiški davek in nadaljno obdavčenje pridelka bi pomenjalo dvojno obdavčenje, proti čemer se mora brezpogojno protestirati. Obdavčenje bi moralo biti povsod enako, v mestu in na deželi in bi se moralo procentuelno porazdeliti po kakovosti vina, da bi osobito slabejših vin ne zadelo preobčutno. Istodobno bi se moralo enako obdavčiti iz Ogrskega k nam uvoženo vino, ker bi sicer avstrijski vinogradniki ne mogli vzdržati ogrske konkurence. Slednjič bi se morala zagotoviti davčna prostost domači pijači in vinu, ki se rabi v kmetijskem gospodarstvu.

Določila zakonskega načrta o izdelovanju vina obsegajo taka navodila in predpise, da se dejansko ne dado izvesti ali pa bodo povzročila celo vrsto šikan. Tako n. pr. je popolnoma izključeno, da bi se moglo že naprej določiti dobo, v kateri bo vino napravljeno; doba kipenja je odvisna

od kakovosti letnika, od dozorelosti grozdja itd., ne pa od paragrafov. Ravno tako je nemogoče, da bi mogel vinogradnik že naprej prijaviti, koliko vina bo pridelal, kajti tudi množina pridelka zavisi od letnika in se ne da vnaprej določiti. Tudi v drugih ozirih obsega zakonski načrt take predpise, da bi imel vinogradnik neznanske sitnosti.

Izplačevanje kuponov VII. avstrijskega vojnega posojila. Kuponske liste VII. avstrijskega vojnega posojila in sicer od kosov po 50, 100, 200, 1000 in 2000 K amortizacijskega 40 letnega posojila in od kosov po 1000 K državnih zakladnih listov bodo izplačevali poštni uradi, ki so za tako izplačevanje opravičeni. Pri onih poštnih uradih, ki imajo pravico izplačevati kupone, se bo to naznanilo s posebnim obvestilom, nabitim v dotičnem poštnem uradu.

Karlo Favetti, višji davčni upravitelj v p. in cesarski svetnik v Pulju, je preminul dne 24. junija l. l. Pokojnik je bil soustanovitelj in do svoje smrti odbornik vrlo uspevajočega „Kreditnega i eskomptnega društva u Puli“, za katerega razvoj si je pridobil velikih zaslug. N. v m. p.

Deželno banko so osnovali na Koroškem. Ustanovno zborovanje se je izvršilo, ne da bi bili povabljeni tudi Slovenci. Sedaj pa vabijo nemški mogotci slovenske posojilnice k udeležbi pri snovanju banke. Diši jim pač slovenski denar, ne diši jim pa — slovenstvo. Slovensko posojilništvo se gotovo dobro zaveda, kam in kako in v kake namene naj nalaga svoj denar.

Promet z mlekarškimi centrifugami in s stroji za izdelovanje sirovega masla je vlada močno omejila. To se je zgodilo zaradi tega, da more oblast zabraniti nakupovanje tega orodja, da bi ostalo za

konsum na razpolago več svežega mleka. Nakup teh strojev, katerih je bilo zadnji čas veliko naročenih v nevtralnih državah, je odslej dovoljen le s privolitvijo politične oblasti prve stopnje. Istočasno se je prepovedalo ponujati na prodaj take stroje na sejnih ali jih prodajati na prostovoljnih dražbah; obrtni lastniki, trgovski potniki in agentje tudi ne smejo iskati za nje naročila.

Pokojninsko društvo avstrijskih kmetijskih zadrug je imelo dne 28. oktobra l. l. svoj občni zbor. Iz poročila posnamemo, da je društvo v l. 1916 lepo napredovalo, kajti ob koncu leta je imelo 547 rednih članov (zavarovancev) in 150 kmetijskih zadrug in korporacij (podporni udje). Število rednih članov se je v tem letu pomnožilo za 105. Na premijah se vplačalo 218.746 K, za 38% več nego prejšnje leto. Upravni stroški so znašali 16.833 K t. j. 6.2% vplačanih premij. Poslovnega dobička se je napravilo 19.977 K. Vsa aktiva društva znašajo 1,491.498 K, med temi naložbe v hipotekah in vrednostnih papirjih 1,182.000 K. Premijska rezerva je dosegla vsoto 1,145.826 K.

Franc Krišche †. Dne 28. septembra l. l. je v Pulju umrl mornarniški kurat Franc Krišche. Pokojnik je kot kaplan v Šmartnem pri Litiji in v Vodicaх mnogo deloval pri izobraževalnih in gospodarskih organizacijah. Posebno v Vodicaх je požrtvovalno vodil zadružno delo. Ko je bil prestavljen k sv. Jakobu v Ljubljano, je zopet vstrajno pomagal pri društvenem življenju, je bil odbornik Gospodarske zveze ter je sodeloval tudi pri Slov. kršč. socialni zvezi in pri Jugoslovanski strokovni zvezi. L. 1916 je bil poklican v vojno k mornarniškem superioratu. N. v m. p.

Gospodarski pregled.

Avstrijski državni dolg ob koncu četrtega vojnega leta. Pri nekem zborovanju na Dunaju je zastopnik finančnega ministrstva podal zanimive podatke, kakšen bo državni dolg avstrijske polovice — to-

rej brez Ogrske — ob koncu četrtega vojnega leta. Po njegovih navedbah bo znašal avstrijski državni dolg v sredi letošnjega leta kakih 72 milijard kron. Torej več kot petkrat več nego v času pred

vojsko, ko je naša državna polovica imela dolgov za 13 milijard kron. Izdatki za obresti — če se računajo obresti po 6 odstotkov — bodo znašali na leto nič manj kakor 4335 milijonov napram 489 milijonov v mirnem času. Ako bi državni dolg dne

30. junija 1918 porazdelili med prebivalstvo, bi prišlo na vsako glavo 2475 K napram 445 K pred vojsko. Vpričo tega položaja naših financ bo pač država mogla težko kaj priča prispevati za povzdigo gospodarstva po vojni.

Književnost.

Ob 50 letnici dr. Janeza Ev. Kreka. Ljubljana 1917. Izdali in založili pisatelji doneskov. — Pod tem naslovom je izšla 95 strani obsegajoča brošura dr. Krekovih učencev, ki obdelujejo njegovo kulturno, gospodarsko in politično delovanje med Slovenci. Pokojni dr. J. E. Krek je že o božiču l. 1915 praznoval 50letnico svojega rojstva. Ta spomin je bil pa namenoma zatajen. Ni težko uganiti, komu ni bilo všeč, da bi se preveč omenjalo njegovo ime.

Knjižica sicer ne podaja popolne slike Krekovega življenja in delovanja, vendar

pa nudi poučen pregled o njegovih prizadevanjih. Dr. Krekovo delo je bilo v političnem, gospodarskem in socialnem oziru velikanskega pomena na razvoj naše kulture.

Posebno važno je njegovo delo za gospodarsko probudo Slovencev. Veliko je storil osobito za umevanje in razširjenje zadrugne misli.

Knjižico prav toplo priporočamo vsem zadrugam. Stane 2 K in se naroča pri „Novi založbi v Ljubljani“ ali po knjigarnah.

Razglas.

S pooblaščenjem c. kr. poljedelskega ministrstva se vinogradnikom naznanja, da se bodo spomladi l. 1918. iz državnih zalog oddajali ameriški ključi (reznice) in korenjaki (bilfe, sajenke) po naslednjih pridelovalnih cenah:

25 K za 1000 ključev in
60 K za 1000 korenjakov.

Znižanje te cene je mogoče dovoliti le v slučajih dokazane revščine.

Oddajale se bodo v manjših množinah tudi cepljene trte in sicer po

50 vinarjev za cepljenko.

Razen navedenih cen morajo prejemniki trt plačati še 1 K ovojnih stroškov za vsakih 100 trt, ako jih ne prevzemo nezavitih na oddajnem prostoru.

Prevozne stroške (voznino) morajo plačati prejemniki.

Prosilci za ključe, korenjake ali cepljenke se morajo zglasiti najkasneje do

15. februarja 1918.

naravnost pri c. kr. vinarskem nadzorniku B. Skallyckyju v Kandiji pri Rudolfovem ter obenem navesti, koliko in kakšnih trt potrebujejo.

Ključi, sajenke in cepljenke se oddajo v ta namen, da z njimi vinogradniki zasade svoje lastne vinograde. Zaraditega je vsaka trgovina ali vsako drugo ravnanje iz dobičkarije s temi trtami najstrožje prepovedano. Kdor bi prestopil to prepoved, ta izgubi za vedno pravico dobivati trte iz državnih trtnic.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

Razglas.

Podpisana zadruga razglašča, da bo obrestovala hranilne vloge od 1. januarja 1918 dalje

po 3 $\frac{1}{2}$ 0/0

Vlagatelj, ki se ne strinja z znižanjem obrestne mere, je dano na prosto voljo, svoje vloge dvigniti pred potekom tega roka.

Hranilnica in posojilnica v Sevnici,
registr. zadruga z neomejeno zavezo.

Razglas.

Podpisana zadruga razglašča, da bo obrestovala hranilne vloge od 1. aprila 1918 dalje

po 3 $\frac{1}{2}$ 0/0

Vlagatelj, ki se ne strinja z znižanjem obrestne mere, je dano na prosto voljo, svoje vloge dvigniti pred potekom tega roka.

Hranilnica in posojilnica v Žičah,
registr. zadruga v neomejeno zavezo.

Razglas.

Podpisana zadruga razglašá, da bo obrestovala hranilne vloge od 1. januarja 1918 dalje

po 3 1/2 0/0

Vlagateljem, ki se ne strinjajo z znižanjem obrestne mere, je dano na prosto voljo, svoje vloge dvigniti pred potekom tega roka.

Hranilnica in posojilnica v Lučah,
registr. zadruga z neomejeno zavezo.

Razglas.

Podpisana zadruga razglašá, da bo obrestovala hranilne vloge od 1. aprila 1918 dalje

po 3 3/4 0/0

Vlagateljem, ki se ne strinjajo z znižanjem obrestne mere, je dano na prosto voljo, svoje vloge dvigniti pred potekom tega roka.

Hranilnica in posojilnica v Smledniku,
registr. zadruga z neomejeno zavezo.

Vabilo na redni občni zbor

Posojilnice v Marnbergu,

registr. zadruga z neomejeno zavezo, ki se vrši v četrtek dne 28. marca v uradnih prostorih. Začetek ob 2. uri popoldne.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobrenje računskega zaključka za l. 1917.
3. Volitev načelstva.
4. Volitev nadzorstva.
5. Slučajnosti.

Ako bi ob napovedani uri občni zbor ne bil sklepčen, vrši se dne 18. aprila drug občni zbor z istim dnevnim redom, ki sklepa pri vsakem številu navzočih članov.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Višnjigori,
registr. zadruga z neomejeno zavezo, ki se bo vršil dne 17. februarja 1918 ob pol 4. uri popoldne v župnišču.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1917.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Vabilo na izredni občni zbor

Gospodarske zveze, centrale za skupni nakup in prodajo v Ljubljani,
registr. zadruga z omejeno zavezo, ki se vrši 11. svečana 1918 ob 3. uri popoldne v zvezini posvetovalnici.

Dnevni red:

1. Sklepanje o pristopu k nakupovalni in prodajni družbi „Die Scholle“ na Dunaju.
2. Nakup in prodaja nepremičnin.
3. Sprememba pravil.
4. Slučajnosti.

Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Št. Vidu nad Ljubljano,

registr. zadruga z neomejeno zavezo, ki se bo vršil dne 27. januarja 1918 ob pol 8. uri dopoldne v cerkveni dvorani.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1917.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov.

Vabilo na redni občni zbor

Kmetijskega društva v Kranju,

registr. zadruga z omejeno zavezo, ki se bo vršil dne 27. januarja 1918, ob 3. uri popoldne v prostorih g. Franc Kuralta v Kranju,

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1917.
4. Volitev 3 članov načelstva in 3 članov nadzorstva.
5. Določitev zvišane plače od porabe strojev.
6. Proračun za l. 1918.
7. Slučajnosti.

Ako bi bil ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov.

Vabilo na redni občni zbor
**Hranilnice in posojilnice v Sorci nad
Železniki,**

registr. zadruga z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil 19. marca 1918 ob pol 3. uri
v stari šoli.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1917.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrušnikov.

Vabilo na redni občni zbor
**Kmečke hranilnice in posojilnice v
Rajhenburgu,**

ki se vrši dne 24. marca 1918 ob 8 uri
dopoldne v posojilničnih prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1917.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, se vrši pol ure pozneje drug občni zbor na istem mestu in z istim dnevnim redom pri vsakem številu navzočih članov.

Vabilo na redni občni zbor
Živinorejske zadruga v Sodražici,

registrirane zadruga z omejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 19. marca 1918 ob 3. uri
popoldne v občinski pisarni.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Odobritev računskega zaključka za l. 1917.
3. Volitev načelstva.
4. Raznoterosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov.

Vabilo na redni občni zbor
Hranilnice in posojilnice v Seleh,
registrirane zadruga z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 3. marca 1918 ob 3. uri
popoldne v uradnem prostoru posojilnice.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računskega zaključka za leto 1917.
3. Volitev načelstva.
4. Volitev računskih pregledovalcev.
5. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrušnikov.

Vabilo na redni občni zbor
**Kmetijskega gospodarskega društva v
Logatenu,**

registrirane zadruga z omejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 3. marca 1918 ob 3. uri
popoldne v društvenih prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1917 in sklepanje o porabi čistega dobička.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov.

Vabilo k rednemu občnemu zboru
Živinorejske zadruga v Senožečah,
registrirane zadruga z omejeno zavezo,
ki se vrši v nedeljo 10. februarja 1918 v
Senožečah ob 3. uri popoldne v sobi hranilnice.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Odobritev računskega zaključka za l. 1917.
3. Volitev načelstva in nadzorstva.
4. Prememba pravil.
5. Raznoterosti.

Opomba: Pri nesklepčnosti tega občnega zbora, se vrši čez pol ure drug občni zbor, z istim dnevnim redom in na istem kraju brez ozira na število udeležencev.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice na Blokah,
registrirane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 24. febr. 1918 ob 3. uri
popoldne v posojilničnih prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1917.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev računskega pregledovalca in njegovega namestnika.
6. Prememba pravil.
7. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, se vrši pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki po veljavno sklepal ne glede na število navzočih združnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Kmetijskega društva v Trbojah,
registrirane zadruge z omejeno zavezo,
ki se vrši dne 10. marca 1918 ob 10. uri
v šoli.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računskega zaključka za leto 1917.
3. Volitev nadzorstva.
4. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen ob navedenem času, se vrši pol ure pozneje drug občni zbor, na istem mestu in z istim sporedom, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov.

Vabilo na redni občni zbor

Kmetijskega društva v Podkorenu,
registrirane zadruge z omejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 7. aprila 1918, ob 4. uri
popoldne v združni hiši.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Odobritev računskega zaključka za l. 1917.
3. Volitev načelstva.
4. Volitev nadzorstva.
5. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se ob 5. uri na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih združnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Smledniku,
registrirane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se vrši dne 19. marca 1918 ob 3. uri
popoldne v „Društvenem domu“ v Smledniku.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računskega zaključka za l. 1917.
3. Volitev načelstva.
4. Volitev nadzorstva.
5. Prememba pravil.
6. Slučajnosti.

Načelstvo.

Vabilo na izredni občni zbor

Zadružne zveze v Ljubljani,
registrirane zadruge z omejeno zavezo,
ki se vrši v ponedeljek, 4. marca 1918 ob
pol 11. uri dopoldne v posvetovalnici Za-
družne zveze, Dunajska cesta 38.

Dnevni red:

1. Pristop Zadružne zveze h „Kmetijski nakupni in prodajni družbi za Avstrijo, družbi z omejeno zavezo“ na Dunaju.
2. Slučajnosti.

Ljubljana, 13. februarja 1918.

Dr. Anton Korošec,
predsednik.

Evgen Legat,
nač. ravnatelj.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Naklem,
registrirane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 27. januarja 1917 ob 4. uri
popoldne v župnišču v Naklem.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računskega zaključka za l. 1917.
3. Volitev načelstva in nadzorstva.
4. Sprememba pravil.
5. Slučajnosti.

Vabilo na občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Zgornji Besnici,
registrirane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 10. marca ob 3. uri po-
poldne v župnišču.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računskega zaključka za l. 1917.
3. Volitev načelstva in nadzorstva.
4. Prememba pravil.
5. Slučajnosti.

Vabilo na redni občni zbor
**Hranilnice in posojilnice pri Sv. Trojici
nad Cerknico,**

registrovane zadruge z neomejeno zavezo, ki se bo vršil dne 17. februarja 1918, popoldne ob 3. uri v župnišču pri Sv. Trojici s sledečim sporedom:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1917.
4. Razpust zadruge.
5. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen ob navedenem času, vrši se pol ure pozneje na istem mestu in z istim dnevnim sporedom drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih udov.

Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor
Hranilnice in posojilnice v Laporju,
registrovane zadruge z neomejeno zavezo, ki se vrši dne 24. februarja 1918 ob 3. uri popoldne v uradnih prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobrenje računskega zaključka za l. 1917.
4. Poročilo o izvršeni reviziji.
5. Slučajnosti.

Ako bi bil ta občni zbor nesklepčen, se vrši pol ure pozneje drugi, na istem mestu in z istim dnevnim redom, ki sklepa ne glede na število članov.

Načelstvo

Vabilo na redni občni zbor
Hranilnice in posojilnice na Vrhniki.
registrovane zadruge z omejeno zavezo, ki se bo vršil v nedeljo dne 10. marca 1917 popoldne ob 3. uri v hranilničnih prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru,
2. poročilo načelstva in nadzorstva,
3. odobritev računskega zaključka za l. 1917,
4. volitev načelstva,
5. volitev nadzorstva,
6. sprememba pravil,
7. slučajnosti.

Vabilo na redni občni zbor
**Čevljarske gospodarske zadruge na Do-
bračevi pri Žireh,**

registrovane zadruge z omejeno zavezo, ki se bo vršil dne 19. marca ob 2. uri popoldne v zadrुžnih prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Čitanje revizijskega poročila.
3. Odobritev računskega zaključka za leto 1917.
4. Razdelitev čistega dobička.
5. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob določeni uri ne bil sklepčen, vrši se pol ure pozneje na istem mestu drug občni zbor, ki sklepa veljavno ne glede na število navzočih članov.

Odbor.

Vabilo na redni občni zbor
Hranilnice in posojilnice na Prihovi,
registr. zadruge z neomejeno zavezo, ki se vrši dne 19. marca t. l. po večernicah v posojilničnih prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računskega zaključka za l. 1917.
3. Volitev načelstva in nadzorstva.
4. Slučajnosti.

Odbor.

Vabilo na redni občni zbor
**Hranilnice in posojilnice na Dobravi pri
Kropi,**

registrovane zadruge z neomejeno zavezo, ki se bo vršil dne 10. marca 1918 ob 3. uri popoldne v posojilničnem prostoru.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za leto 1917.
4. Volitev načelstva.
5. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov.